

Mikroekonomia III

Wykładowcy:

Anna Bartczak

Michał Krawczyk

http://www.wne.uw.edu.pl/mikroekonomia_c/

Plan na dziś

- O mnie
- Zasady zaliczenia
- Część merytoryczna: popyt, podaż, nadwyżka ekonomiczna, efektywność
- Co będzie dalej?

ZASADY ZALICZENIA ĆWICZEŃ:

- 1) Ocena: 70% z kolokwium + 30% kartkówki, aktywność itp.
- 2) Poprawa kolokwium, odbywa się w sesji poprawkowej.
- 3) Student, który nie zaliczył ćwiczeń dostaje ocenę ndst. do indeksu i nie może podchodzić do egzaminu.
- 4) Kolokwium składa się z 3 zadań otwartych i 8 pytań testowych

ZASADY ZALICZENIA PRZEDMIOTU:

- 1) Student, który nie zaliczył ćwiczeń nie może podchodzić do egzaminu.
- 2) Ocena końcowa z przedmiotu: 40% z ćwiczeń + 60% z egzaminu.
- 3) Warunkiem koniecznym zdania przedmiotu jest otrzymanie z egzaminu oceny co najmniej dostatecznej.
- 4) Egzamin jest w formie testu jednokrotnego wyboru.

Przykład pytania egz. (skrót od redakcji)

Dobra x, y ; konsumenci A, M . Łączny zasób dobra $x = \text{t.z.s.d. } y$. Preferencje $A: U = \min\{x, y\}$, preferencje $M: U = \max\{x, y\}$. W diagramie Edgewortha zbiór alokacji efektywnych w rozumieniu Pareta to:

- a. Dwie przekątne.
- b. Jedną z przekątnych.
- c. Cały diagram
- d. Przekątne wraz z obramowaniem diagramu.
- e. Obramowanie diagramu.

Literatura

- OBOWIAZKOWA: Varian, H.R. (2002), Mikroekonomia. Kurs średni.
- UZUPEŁNIAJACA:
Laidler&Estrin, Wstęp do mikroekonomii;
McConnell&Brue, Microeconomics,
- ZBIORY ZADAŃ
Bergstrom&Varian; Czarny&Nojszewska,
Laidler&Estrin

O czym będziemy mówić

Rynek – forma organizacji działań gospodarczych oparta na dobrowolnych wymianach tytułów własności

Zasada optymalności/racjonalności – podmioty gospodarcze wybierają najlepsze dla siebie kombinacje tytułów własności, jakie umożliwia im rynek

Zasada równowagi – ceny dostosowują się dopóty, dopóki popyt nie zrówna się z podażą

Popyt i podaż; cena i ilość równowagi

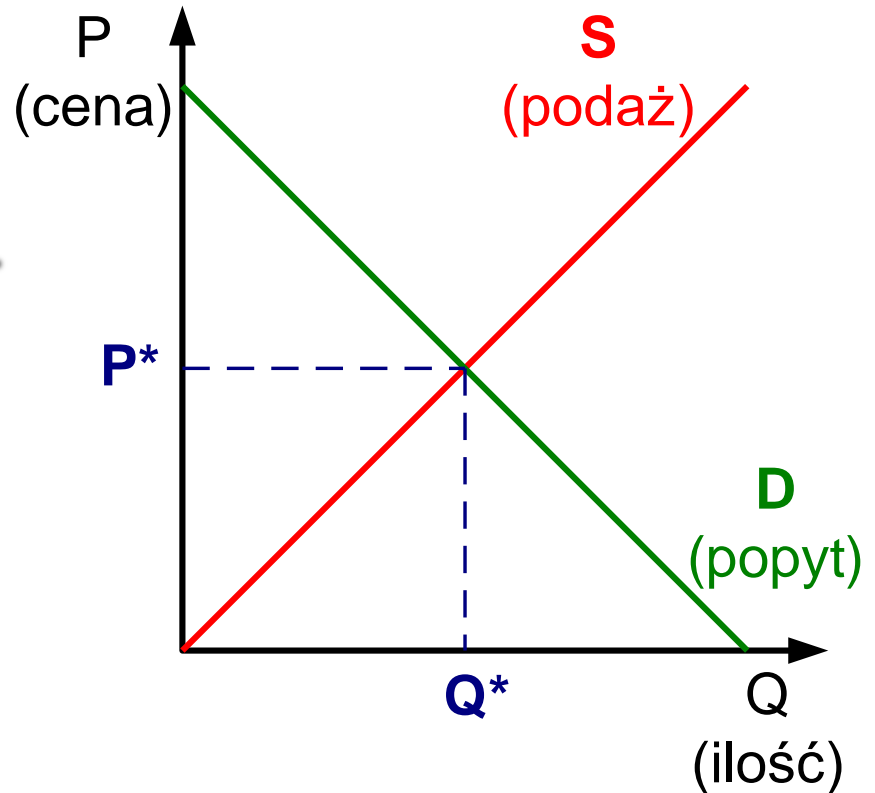
Popyt – zapotrzebowanie mające pokrycie w możliwości i gotowości dokonania zakupu po danej cenie

Wielkość popytu (ilość żądana)

– określony pkt. na krzywej popytu (odpowiadający określonej cenie)

Podaż – oferowane do sprzedaży ilości towaru dla danych cen

Wielkość podaży (ilość oferowana) – analogicznie jak dla wielkości popytu

Równowaga cząstkowa

Równowaga cząstkowa - równość popytu i podaży na rynku pojedynczego dobra lub usługi

(„cząstkowa” bo pomijamy faktycznie istotne zależności pomiędzy cenami i wielkościami na różnych rynkach; równowagą „ogólną” zajmiemy się później)

Podaż

Zmiany w wielkości podaży – przesunięcie wzdłuż krzywej podaży spowodowane zmianami ceny

Zmiany podaży – przesunięcie krzywej podaży spowodowane np. zmianami kosztów produkcji

Popyt

Zmiany w wielkości popytu – przesunięcie wzdłuż krzywej popytu spowodowane zmianami ceny

Zmiany popytu – przesunięcie krzywej popytu spowodowane np. zmianami w dochodach konsumentów lub zmianami ich preferencji

Zmiana popytu?

- „Światowy kryzys gospodarczy spowodował spadek popytu banków na powierzchnie biurowe w pierwszym kwartale 2009 o 80% w stosunku do długoterminowej średniej kwartalnej” (www.biznespolska.pl)
- „Polacy jedzą trzy razy mniej wołowiny niż inni Europejczycy. Wzrost cen spowodował spadek popytu.” (Puls Biznesu)

Zmiany popytu i podaży

Popyt (ujemnie nachylony)

$\uparrow D$ (przesunięcie w prawo) $\Rightarrow \uparrow Q$ i $\uparrow P$

$\downarrow D$ (przesunięcie w lewo) $\Rightarrow \downarrow Q$ i $\downarrow P$

Podaż (dodatnio nachylona)

$\uparrow S$ (przesunięcie w prawo) $\Rightarrow \uparrow Q$ i $\downarrow P$

$\downarrow S$ (przesunięcie w lewo) $\Rightarrow \downarrow Q$ i $\uparrow P$

Jednoczesne zmiany popytu i podaży

Przy jednoczesnych zmianach popytu i podaży ich wpływ na cenę i ilość rynkową zdeteminowany jest przez:

- wielkość i kierunek zmian popytu i podaży**
- kształt krzywych popytu i podaży**

Nierównowaga: nadwyżka towaru na rynku

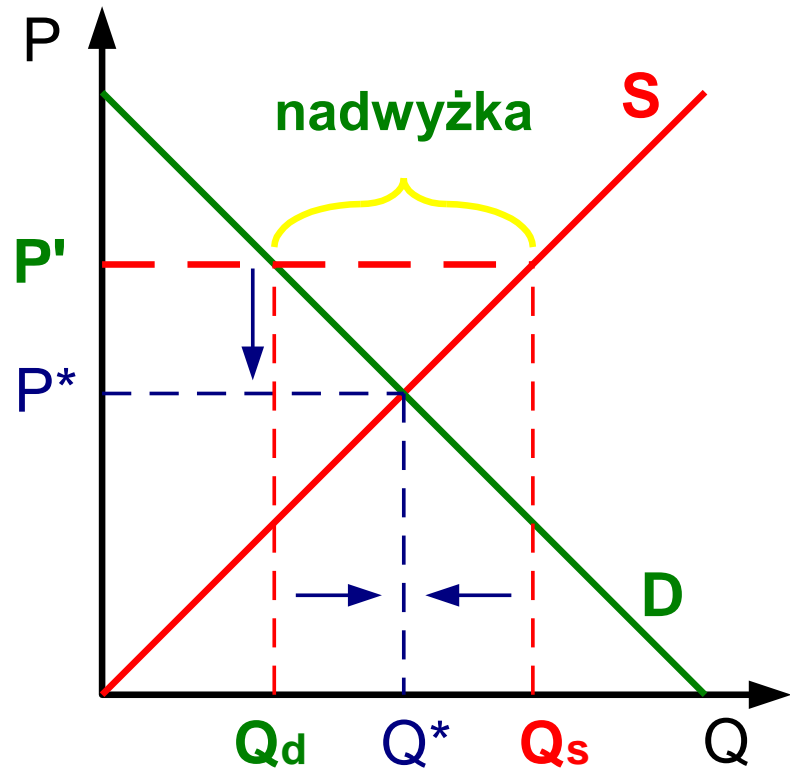
$$P' > P^*$$

$$\Rightarrow Q_s > Q_d$$

$$\Rightarrow \downarrow P$$

$$\Rightarrow \uparrow Q_d \text{ i } \downarrow Q_s$$

$$\Rightarrow \text{równowaga}$$

Nierównowaga – niedobór towaru na rynku

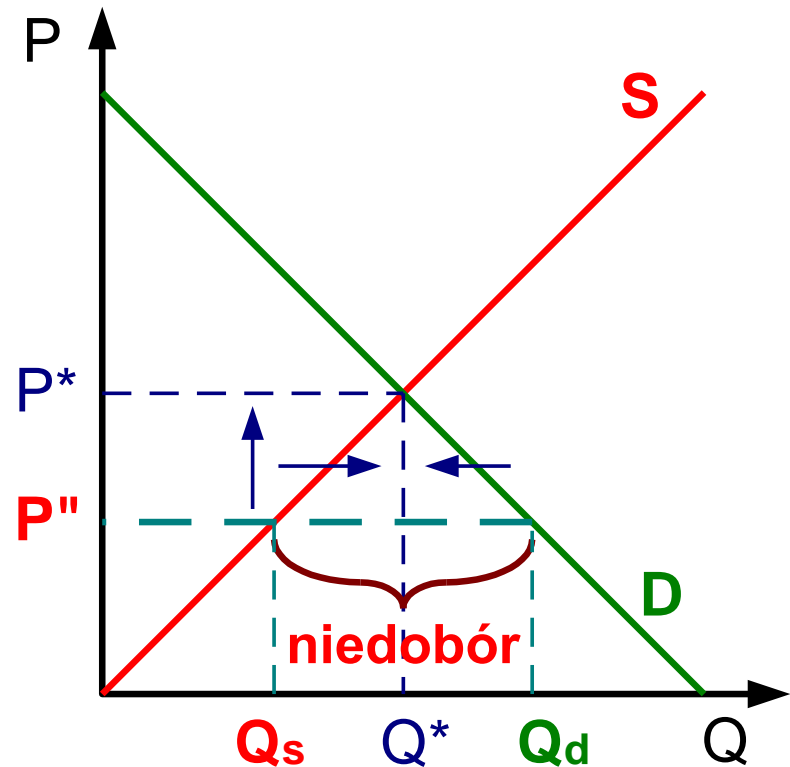
$$P'' < P^*$$

$$\Rightarrow Q_d > Q_s$$

$$\Rightarrow \uparrow P$$

$$\Rightarrow \downarrow Q_d \text{ i } \uparrow Q_s$$

\Rightarrow równowaga

Cena graniczna

Cena graniczna (z *ang. reservation price*) – najwyższa cena do przyjęcia dla nabywcy lub najniższa cena do przyjęcia dla sprzedawcy

Mając możliwość kupienia lub sprzedania po cenie granicznej jesteśmy indyferentni (nie zależy nam)

Ceny graniczne wyznaczają przebieg krzywych popytu i podaży

Nadwyżka konsumenta i producenta

Nadwyżka konsumenta – całkowita korzyść dla konsumenta z danego dobra po odjęciu kosztów jego zakupu. Reprezentuje ją obszar między krzywą popytu a ceną rynkową

Nadwyżka producenta – całkowita korzyść dla producenta ze sprzedaży danego dobra, po odjęciu kosztów jego wytworzenia. Reprezentuje ją obszar powyżej krzywej podaży a poniżej ceny rynkowej.

Nadwyżka ekonomiczna

Nadwyżka ekonomiczna (ES) - suma nadwyżek producenta i konsumenta; suma różnic między cenami granicznymi nabywców i sprzedawców kolejnych jednostek towaru wymienianych na rynku; różnica między całkowitymi korzyściami a całkowitymi kosztami społecznymi

ES jest (uproszczoną) miarą dobrobytu

Ocena korzyść dla społeczeństwa z implementacji:

- polityk
- projektów
- inwestycji

(I) analiza nadwyżek konsumentów i producentów

$$ES = NSB = CS + PS$$

$$\Delta ES = \Delta NSB = \Delta CS + \Delta PS (+ \Delta GR)$$

(II) analiza kosztów i korzyści społecznych CBA

$$ES = NSB = SB - SC$$

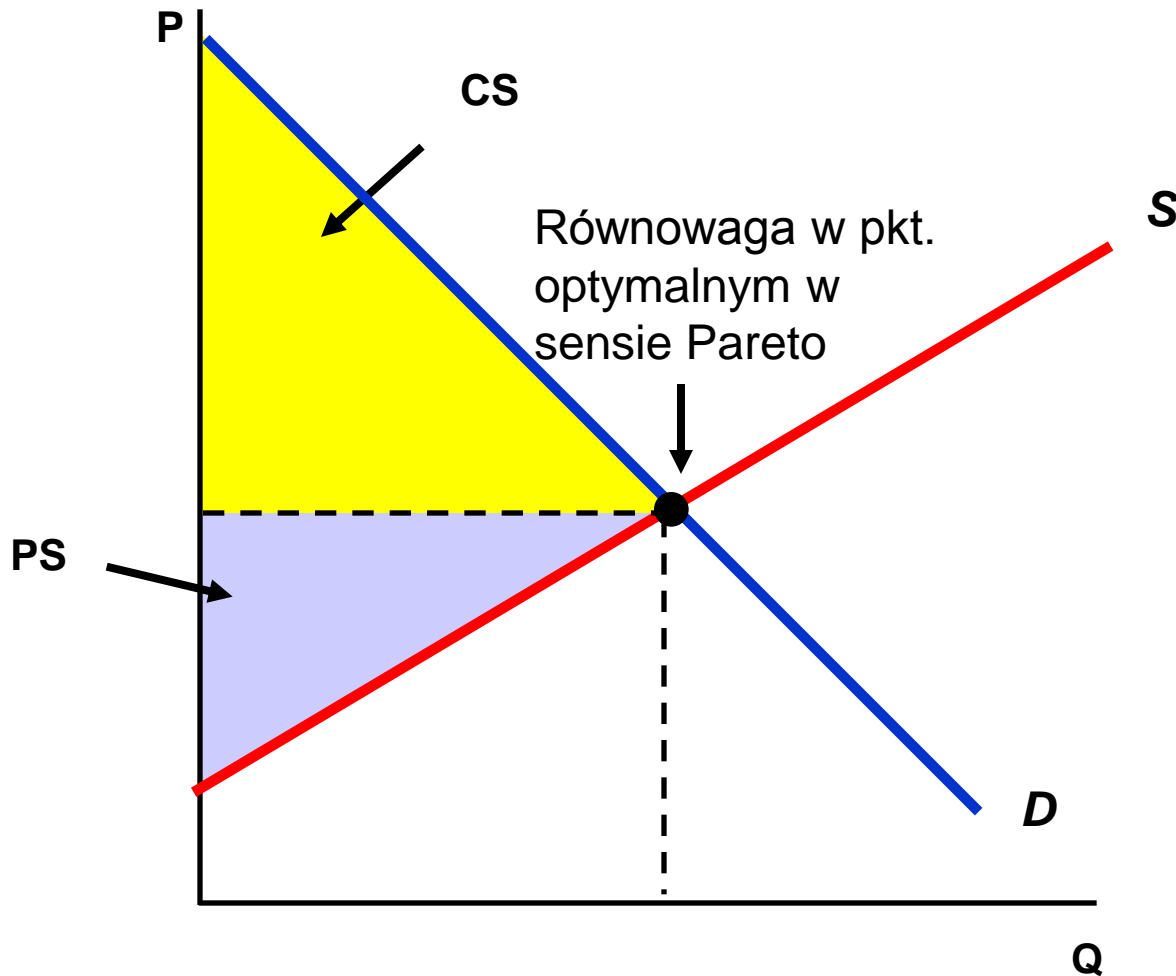
$$\Delta ES = \Delta NSB = \Delta SB - \Delta SC$$

Kryterium optymalności

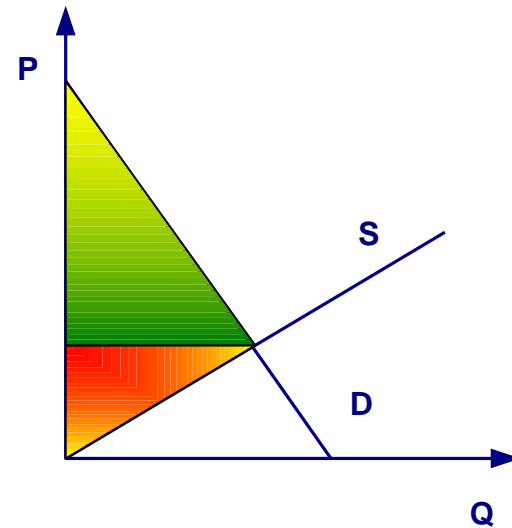
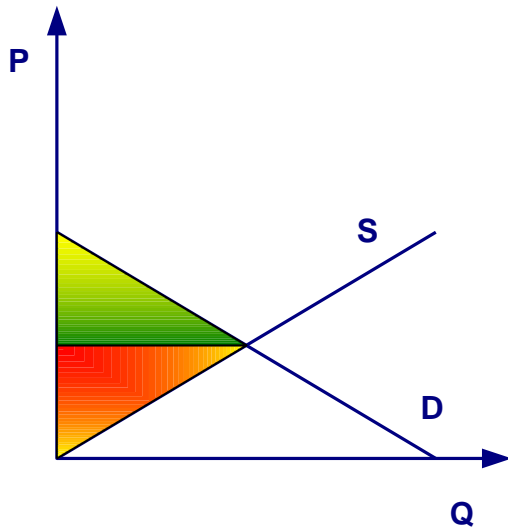
Optymalność Pareto – poprawa położenia dowolnego podmiotu gospodarczego może dokonać się wyłącznie poprzez pogorszenie położenia innego podmiotu

(brak możliwości poprawy w sensie Pareto)

Nadwyżka konsumenta i producenta (doskonała konkurencja)

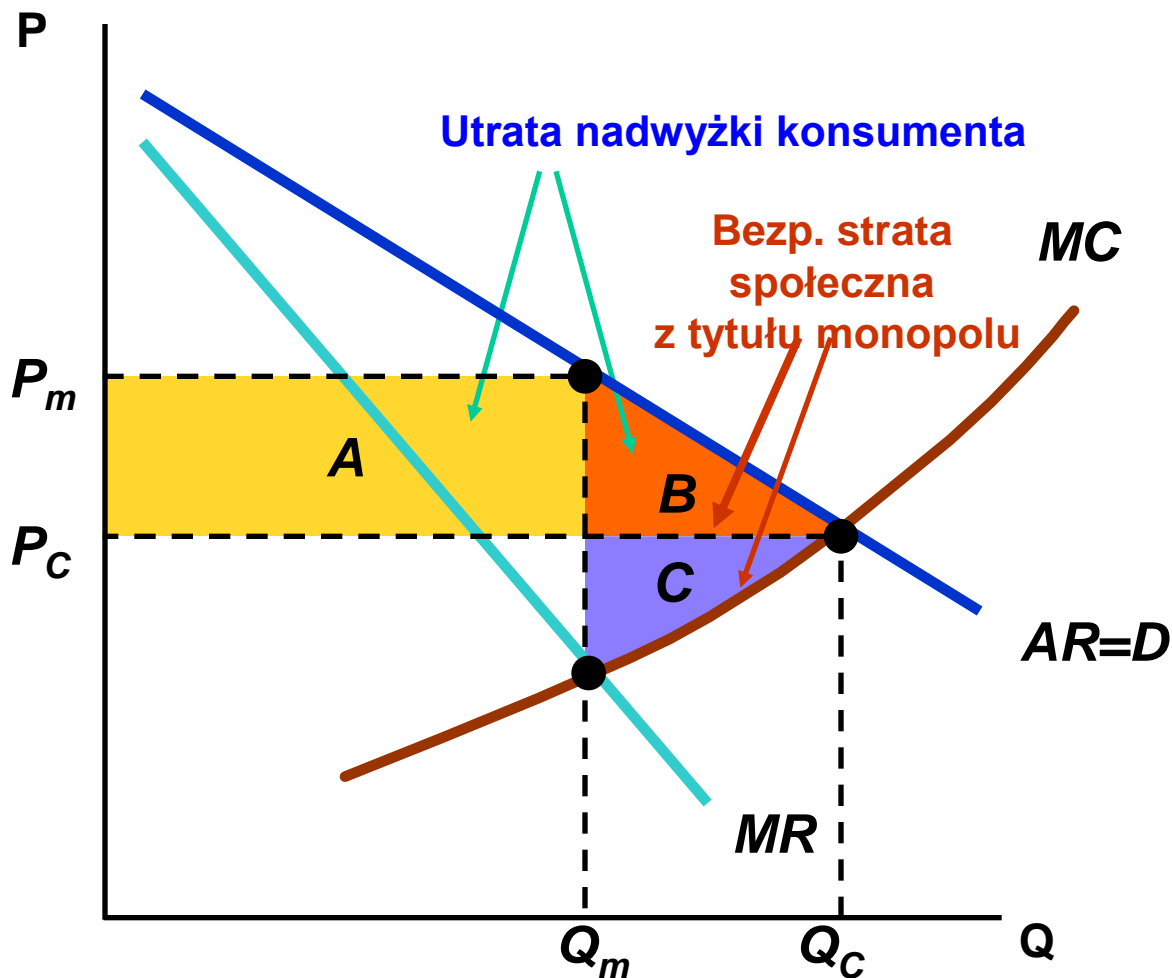
Nadwyżka (konsumenta) zależy od elastyczności (popytu)

Wysoka elastyczność popytu

Niska elastyczność popytu

Strata społeczna z tytułu monopolu

Na skutek wyższej ceny równowagi konsument traci, $A+B$ a producent zyskuje $A-C$.

Nadwyżka konsumenta: kilka przykładów algebraicznych

- Przyjmijmy $Q(p)=a-bp$. Wówczas zmiana nadwyżki przy zmianie ceny z p na $q>p$ to:

$$\int_p^q (a - bt) dt = \left(at - b \frac{t^2}{2} \right) \Big|_p^q = a(q - p) - b \frac{q^2 - p^2}{2}$$

- Użyteczność Cobba-Douglasa

$U(x,y)=x^a y^{1-a}$ z budżetem m daje popyt:

$x(p)=am/p$. Wtedy

$$\int_p^q \frac{am}{t} dt = am \ln t \Big|_p^q = am(\ln q - \ln p)$$

Co będzie dalej?

1. Równowaga cząstkowa [V: 15:1-15:2, 16.1-16.5, 16.10]
 2. Ingerencje rządowe [V: 16.6-16.9, P: 2.7, 9.4-9.6]
 3. Rów. cz. (rynek czynników prod.) [V:26]
 4. Rynek pracy [P: 17.6, V: 23.7-23.10]
 5. Diagram Edgewortha, model czystej wymiany, rów. ogólna [V: 29.1-29.5]
-

Co będzie dalej [2]

6. Prawo Warlasa [V:29.5-29.8, 31];
7. Gospodarka Robinsona Crusoe [V: 30];
8. Efekty zewnętrzne; „twierdzenie” Coase'a [V:32.1, 32.2, 32.7]
9. Internalizacja efektów zewnętrznych; Podatek Pigou; [V:32.3-32.5];
10. Dobra publiczne; zaburzenia rynkowe spowodowane dobrami publicznymi [V:35.1-35.8, 32.6];

Co będzie jeszcze dalej

11. Mechanizmy wyboru społecznego (podatek Grovesa-Clarke'a) [35.9-35.11]
12. Asymetryczna informacja (negatywna selekcja, pokusa nadużycia) [V:36.1-36.5]
13. Asymetryczna informacja: sygnaling a edukacja [V:36.6];
14. Asymetryczna informacja: *incentive compatibility* w modelu pryncypał-agent; [V:36.7-36.9];

Popyt - definicje

Popyt wg Marshalla – funkcja ukazująca zmianę żądanej ilości danego dobra w zależności od zmian jego ceny przy założeniu, że ceny innych dóbr oraz dochód konsumenta nie ulegają zmianie

Popyt wg Hicksa - funkcja ukazująca zmianę żądanej ilości danego dobra w zależności od zmian jego ceny przy założeniu, że ceny innych dóbr oraz użyteczność konsumenta nie ulegają zmianie

Zmiana kompensacyjna (*compensating variation, CV*) – zmiana dochodu „kompensująca” zmianę ceny dobra.

Zmiana ekwiwalentna (*equivalent variation, EV*) – „ekwiwalentna” zmiana dochodu w stosunku do zmiany ceny dobra

Analiza kosztów i korzyści (cost-benefit analysis, CBA)

Projekty powinny być realizowane jeśli są efektywne ekonomicznie tzn. suma społecznych korzyści przewyższa sumę kosztów społecznych z nimi związanych, inaczej ujmując: zwiększają nadwyżkę ekonomiczną

Koszty społeczne = koszty prywatne + koszty zewnętrzne

Korzyści społeczne = korzyści prywatne + korzyści zewnętrzne

Ekonomiczna zaktualizowana wartość netto

$$ENPV = - \sum_{i=0}^n \frac{SC_i}{(1+d)^i} + \sum_{i=1}^n \frac{SB_i}{(1+d)^i}$$

- ENPV- ekonomiczna zaktualizowana wartość netto;
- SC_i - społeczne koszty poniesione w danym roku;
- SB_i - społeczne korzyści osiągnane w danym roku;
- d - społeczna stopa dyskontowa;
- i - rok, przyjmuje wartości od 0 do n , gdzie 0 jest rokiem, w którym ponosimy pierwsze koszty, natomiast n jest ostatnim rokiem, działania inwestycji.